

Národní hospodářství, státní rozpočet

Aktivita č.2: Podnikání a právo
Prezentace č. 11
Autor: Hana Mužíková

Národní hospodářství

- neboli ekonomika státu

(1)

Odvětví národního hospodářství

- podle náplně činnosti rozlišujeme odvětví:
- a) **výrobní** - průmysl, zemědělství, lesní a vodní hospodářství, stavebnictví
- b)

Sektory národního hospodářství

- rozlišujeme podle blízkosti k přírodním zdrojům
- a) **primární**: těžební průmysl, zemědělství, lesní hospodářství
- b) **sekundární**: zpracovatelský průmysl, výroba, rozvod elektřiny, plynu a vody, stavebnictví

- c) **terciární**: služby, obchod, opravy, pohostinství, doprava, spoje, peněžnictví, školství a zdravotnictví
- d) **kvartární**: věda a výzkum

Úroveň národního hospodářství

- cílem NH je uspokojovat potřeby obyvatel
- úroveň NH ovlivňuje:
  - a) **přírodní bohatství** : nerosty, klima, zemědělská půda, voda
  - b) **národní bohatství**: stavby, silnice, dálnice, technologie, vynálezy
  - c) **obyvatelstvo**: počet, vzdělání, věk, kulturní úroveň
  - d) **politický a ekonomický systém**

Ukazatele úrovně národního hospodářství

- celkovou **výkonnost** národního hospodářství vyjadřujeme **makroekonomickými ukazateli**:
- hrubý domácí produkt
- hrubý národní produkt
- tempo růstu
- vývoj obchodní a platební bilance
- míra inflace
- míra nezaměstnanosti

Pro pobavení

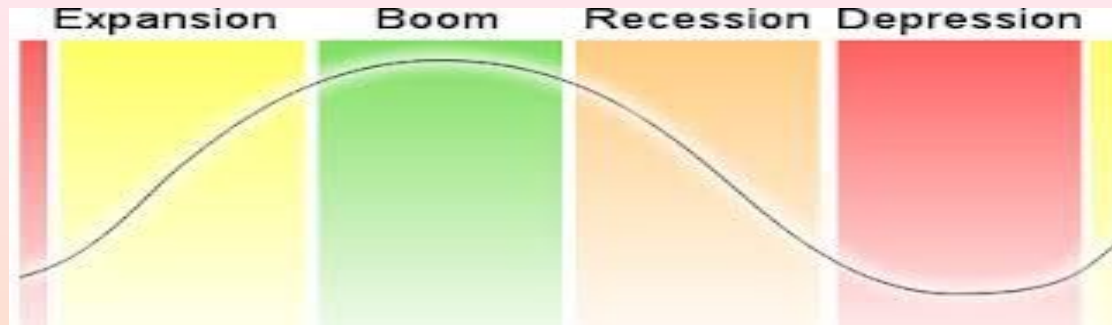
- **Dva bankéři se navzájem svěřují. "Moje manželka nikdy nevyjde s penězi, které vydělám."
"To ta moje s nimi vždycky vyjde, ale pokaždé se vrátí bez nich.**
- **Muž přijde ve Švýcarsku do banky a tiše povídá u přepážky:
"Chtěl bych si u vás uložit sedm milionů dolarů." Pracovník banky se na něj podívá a říká: "Ale pane, můžete mluvit nahlas. Tady se za chudobu nikdo nestydí.,,**
- **Přijde zaměstnanec za ředitelem: "Žádám vás o výrazné zvýšení platu. Jsem už zde pátým rokem a pracuji za tři lidi!"
"Řekněte mi, za které a já je s radostí propustím!"**

Hrubý domácí produkt - HDP

- udává, **kolik statků a služeb** ekonomika vyprodukovala **za 1 rok** (vyjádřeno v penězích)
- ekonomové tento ukazatel používají pro srovnání životní úrovně v zemi
- za příznivý se považuje růst HDP o 2-3% ročně, za velmi příznivý o 4-5% ročně

Hospodářský cyklus

(3)

- podle růstu či poklesu HDP usuzujeme na vývoj ekonomiky
- stálé střídání růstu a poklesu nazýváme hospodářský cyklus

Obchodní bilance

- obchodní bilance je **rozdíl mezi vývozem a dovozem zboží**, mezi domácí ekonomikou a zahraničím
- jde o část běžného účtu platební bilance
- **saldo** obchodní bilance je rozdíl mezi exportem a importem
- **aktivní**- export je vyšší než import
- **pasivní**- import převažuje nad exportem

Platební bilance

- platební bilance, přesněji platební bilance zahraničního obchodu, je **peněžní vyjádření ekonomických transakcí mezi určitou zemí a jejími zahraničními partnery** za určité období (běžně za účetní rok)
- platební bilance sleduje příjmy a výdaje státu vůči zahraničí
- **saldo** sleduje přebytek či schodek mezi příjmy a výdaji

Inflace

- inflace je definována jako **nárůst všeobecné cenové hladiny zboží a služeb** v ekonomice v určitém časovém období
- spotřebitelské ceny vzrostly v lednu 2014 proti prosinci 2013 pouze o 0,1 %, tento vývoj ovlivnilo zvýšení cen zejména v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje a v oddíle alkoholické nápoje a tabák, které bylo kompenzováno poklesem cen především v oddílech bydlení a zdraví

Míra inflace

- míra inflace průměrného ročního indexu vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců

Míra inflace

- míra inflace průměrného ročního indexu vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců
- důsledky inflace:
- klesá hodnota peněz
- postihuje občany se stálými příjmy (důchodce, státní zaměstnance)
- znehodnocuje vklady a úvěry

Reakce na inflaci

- obyvatelé tlačí na zvyšování mezd a příjmů (snaha o valorizaci příjmů)
- obyvatelé nakupují hmotný majetek
- banky zvyšují úrokové sazby
- podniky zdražují své výrobky a služby
- **formy inflace:**
- **mírná** inflace : do 10%
- **pádívá** inflace: desítky a stovky%, vyvolává značné ekonomické problémy
- **hyperinflace**: desetitisíce a statisíce%, rozklad ekonomiky

Míra nezaměstnanosti

- míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných ke všem osobám schopným pracovat (tedy i zaměstnaným a nezaměstnaným)
- nezaměstnaností jsme se zabývali podrobně v předchozích lekcích

Zdroje

- Knihy:
- **Petr Klínský, Otto Munch, Danuše Chromá. 2012.** *Ekonomika, ekonomická a finanční gramotnost.* Praha : EDUKO, 2012. ISBN 978-80-87204-65-8.
- **PhDr. Jaroslava Schlegelová, Csc. 2004.** *Základy společenských věd.* Praha : EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2004. ISBN 80-86432-66-1.
- Obrázky:
- **Urban, Tomáš. 2007.** hledat obrázky. *Wikimedia Commons.* [Online] 14. 06 2007. [Citace: 04. 02 2014.] http://commons.wikimedia.org/wiki/File:CoA_CZ_regions.png.
- **(jawp), GCG. 2008.** hledat obrázky. *Wikimedia Commons.* [Online] 00. 02 2008. [Citace: 05. 02 2014.] http://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Optical_microscope_nikon_alphaphot.jpg.
- **Ladenthin, User:Bernard. 2012.** Economic cycle. *Wikimedia Commons.* [Online] 12. 12 2012. [Citace: 15. 02 2014.] http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Economic_cycle.svg?uselang=cs.
-